

CHANAKYA NEETHI - CHAPTER 4

āyuh karma cha vittam cha vidyā nidhanamēva cha □
pañchaitāni hi sṛjyantē garbhasthasyaiva dēhinaḥ □ 01 □

sādhubhyastē nivartantē putramitrāṇi bāndhavāḥ □
yē cha taiḥ saha gantārastaddharmātsukṛtam kulam □ 02 □

darśanadhyānasamsparsāirmatsī kūrmī cha pakṣiṇī □
śīsum pālayatē nityam tathā sajjana-saṅgatiḥ □ 03 □

yāvatsvathō hyayam dēhō yāvanmṛtyuścha dūrataḥ □
tāvadātmahitam kuryātprāṇāntē kiṃ kariṣyati □ 04 □

kāmadhēnugūṇā vidyā hyakālē phaladāyinī □
pravāsē mātṛsadṛśī vidyā guptam dhanam smṛtam □ 05 □

ēkō'pi guṇavānputrō nirguṇēna śatēna kim □
ēkaśchandrastamō hanti na cha tārāḥ sahasraśaḥ □ 06 □

mūrkhaśchirāyurjātō'pi tasmājjātamṛtō varah □
mṛtaḥ sa chālpaduḥkhāya yāvajjivam jaḍō dahēt □ 07 □

kugrāmavāsaḥ kulahīnasēvā
kubhōjanam krōdhamukhī cha bhāryā □
putraścha mūrkhō vidhavā cha kanyā
vināgninā ṣaṭpradahanti kāyam □ 08 □

kiṃ tayā kriyatē dhēnvā yā na dōgdhrī na garbhiṇī □
kō'rthaḥ putrēṇa jātēna yō na vidvān na bhaktimān □ 09 □

samsāratāpadagdhānām trayō viśrāntihētavaḥ □
apatyam cha kalatram cha satām saṅgatirēva cha □ 10 □

sakṛjjalpanti rājānaḥ sakṛjjalpanti paṇḍitāḥ □
sakṛtkanyāḥ pradīyantē trīṇyētāni sakṛtsakṛt □ 11 □

ēkākinā tapō dvābhyām paṭhanam gāyanam tribhiḥ □
chaturbhīrgamanam kṣētram pañchabhirbahubhī raṇaḥ □ 12 □

sā bhāryā yā śuchirdakṣā sā bhāryā yā pativratā □
sā bhāryā yā patiprītā sā bhāryā satyavādinī □ 13 □

aputrasya gr̥haṃ sūnyaṃ diśaḥ sūnyāstvabāndhavāḥ □
mūrkhasya hṛdayaṃ sūnyaṃ sarvaśūnyā daridratā □ 14 □

anabhyāsē viṣaṃ śāstramajīrṇē bhōjanaṃ viṣam □
daridrasya viṣaṃ gōṣṭhī vṛddhasya taruṇī viṣam □ 15 □

tyajēddharmaṃ dayāhīnaṃ vidyāhīnaṃ guruṃ tyajēt □
tyajētkrōdhamukhīm bhāryāṃ niḥsnēhānbāndhavāmstyajēt □ 16 □

adhvā jarā dēhavatāṃ parvatānāṃ jalaṃ jarā □
amaithunaṃ jarā strīṇāṃ vastrāṇāmātapō jarā □ 17 □

kaḥ kālaḥ kāni mitrāṇi kō dēśaḥ kau vyayāgamau □
kaśchāhaṃ kā cha mē śaktiriti chintyaṃ muhurmuḥuḥ □ 18 □

agnirdēvō dvijātīnāṃ munīnāṃ hṛdi daivatam □
pratimā svalpabuddhīnāṃ sarvatra samadarśinaḥ □ 19 □